

ARKIVVERKET
RIKSARKIVET

Samdok

samla samfunnsdokumentasjon

RAPPORT 2016

PRIORITERT OPPGAVE

EFORV 2_Kompetansemiljø elektroniske arkiv

Utarbeidet av
Tor Eivind Johansen, Terje Varlid, Siw Bohlin, Kari Myhre, Thomas Sørdring

Rapportdato
05.07.2016

SAMDOK delprosjekt: EFORV	Prioritert oppgave: 2	SAK (ePhorte):	Dato: 05.07.2016	Side: 1 av 17
Forfatter: TEJ, TS	Tittel: Rapport 2016 – EFORV 2_Kompetansemiljø elektroniske arkiv			

OPPGAVE	EFORV 2_Kompetansemiljø elektroniske arkiv
Ansvarlig delprosjekt	<i>Arkiv i eForvaltning</i>
Arbeidsgruppens leder	Tor Eivind Johansen
Arbeidsgruppens medlemmer	Terje Varlid (Samferdselsdepartementet), Siw Bohlin (Klima- og miljødepartementet), Thomas Sødning (høgskolen i Oslo og Akershus), Kari Myhre (Norsk Arkivråd) og Tor Eivind Johansen (KDRS)
Målformulering	<i>Kartlegging av relevante fagmiljøer på tvers av sektorer, samt forslag til modell for samarbeid rundt elektroniske arkiv.</i>
Sammendrag	<p><i>Denne rapporten ser på kompetansemiljøer i forbindelse med elektroniske arkiver. Av de 59 forespurte institusjoner og virksomheter har 38 gitt tilbakemelding. Tilbakemeldingen fra respondentene er en selvevaluering innenfor ulike kompetanseområder knyttet til arkiver. Resultatene fra selv evalueringen er splittet opp i statlig og kommunal sektor, leverandører, samt universitet og høgskoler i tillegg til andre virksomheter.</i></p> <p><i>Resultatene viser at både statlig og kommunal sektor har vurdert at de har svært god kompetanse på arkivdanning. Det er i hovedsak på kompetanseområdene uttrekk og langtidslagring at det er forskjell på disse, hvor kommunearkivinstitusjoner vurderer å ha høyere kompetanse på disse områdene enn i statlig sektor.</i></p> <p><i>Leverandørene vurderer egen kompetanse til å være svært god på alle kompetanseområdene, inkludert langtidslagring.</i></p> <p><i>Når det gjelder universitet og høgskoler er det kun identifisert arkivstudium ved Høgskolen i Oslo og Akershus (HiOA) og ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU). HiOA har hatt denne utdanningen i flere år, mens man ved NTNU er i en oppbygningsfase hvor de første studentene starter til høsten 2016.</i></p> <p><i>Arbeidsgruppens anbefalte strategier er</i></p> <ul style="list-style-type: none"><i>• Å utnytte eksisterende samhandlingskanaler på en bedre måte</i><i>• Vurdere behov for andre samhandlingskanaler hvor arkivmiljøet både kan styrke egen kompetanse og bidra til å spre kompetanse mellom ulike forvaltningsnivåer med lokalisering både regionalt og nasjonalt. Etablere fokusområder som det arbeides med.</i><i>• Styrke samhandling på tvers av forvaltningsnivåene basert på mulige felles synergier realisert som workshop eller andre type møter med uformell karakter.</i><i>• Etablere en møteplass med fokus på arkivutvikling hvor alle aktørene kan delta, inkludert leverandører og universitet og høgskoler hvor forholdene legges til rette både for innovasjon og kvalitetsheving.</i><i>• Etablere samhandlingsområder hvor tverrfaglig kunnskap kan formidles, gjerne gjennom workshop eller erfaringsdeling eller lignende, hvor universitets- og høyskolesektoren, leverandørindustrien, samt kravstillerne for statlig og kommunal sektor deltar.</i>
Oppfølging 2016	<p><i>Arbeidsgruppen foreslår at følgende tiltak følges opp:</i></p> <ul style="list-style-type: none"><i>• Kartlegging av hvilke sektorer som deltar på de ulike arkivkonferanser og møteplasser.</i><i>• Identifisere felles synergier mellom arkivmiljøene i på de ulike forvaltningsnivåene.</i><i>• Inkludere universitet og høgskole sektoren og leverandørene inn i felles møteplasser med resten av arkivnorge</i>
Vedlegg	<i>Ingen</i>

SAMDOK delprosjekt: EFORV	Prioritert oppgave: 2	SAK (ePhorte):	Dato: 05.07.2016	Side: 2 av 17
Forfatter: TEJ, TS	Tittel: Rapport 2016 – EFORV 2_Kompetansemiljø elektroniske arkiv			

Denne rapporten

Denne rapporten er et resultat av oppgaven «Kompetansemiljø elektroniske arkiv» i SAMDOK, Arkiv i eForvaltning som ble påbegynt i 2014, og fortsatte i 2015 hvor flere ressurser fra ulike miljøer kom inn. Resultatet fra denne oppgaven er denne rapporten.

Arbeidsgruppen har bestått av Terje Varlid, Siw Bohlin, Thomas Sjødring, Kari Myhre og Tor Eivind Johansen.

Vi ønsker å takke alle som har bidratt med besvarelse i forbindelse med denne undersøkelsen.

SAMDOK delprosjekt: EFORV	Prioritert oppgave: 2	SAK (ePhorte):	Dato: 05.07.2016	Side: 3 av 17
Forfatter: TEJ, TS	Tittel: Rapport 2016 – EFORV 2_Kompetansemiljø elektroniske arkiv			

Sammendrag

Denne rapporten ser på kompetansemiljøer i forbindelse med elektroniske arkiver. Av de 59 forespurte institusjoner og virksomheter har 38 gitt tilbakemelding. Tilbakemeldingen fra respondentene er en selvevaluering innenfor ulike kompetanseområder knyttet til arkiver.

Resultatene fra selv evalueringen er splittet opp i statlig og kommunal sektor, leverandører, samt universitet og høyskoler i tillegg til andre virksomheter.

Resultatene viser at både statlig og kommunal sektor har vurdert at de har svært god kompetanse på arkivdanning. Det er i hovedsak på kompetanseområdene uttrekk og langtidslagring at det er forskjell på disse, hvor kommunearkivinstitusjoner vurderer å ha høyere kompetanse på disse områdene enn i statlig sektor.

Leverandørene vurderer egen kompetanse til å være svært god på alle kompetanseområdene, inkludert langtidslagring.

Når det gjelder universitet og høyskoler er det kun identifisert arkivstudium ved Høgskolen i Oslo og Akershus (HiOA) og ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU). HiOA har hatt denne utdanningen i flere år, mens man ved NTNU er i en oppbygningsfase hvor de første studentene starter til høsten 2016.

Arbeidsgruppens anbefalte strategier er

- Å utnytte eksisterende samhandlingskanaler på en bedre måte
- Vurdere behov for andre samhandlingskanaler hvor arkivmiljøet både kan styrke egen kompetanse og bidra til å spre kompetanse mellom ulike forvaltningsnivåer med lokalisering både regionalt og nasjonalt. Etablere fokusområder som det arbeides med.
- Styrke samhandling på tvers av forvaltningsnivåene basert på mulige felles synergier realisert som workshop eller andre type møter med uformell karakter.
- Etablere en møteplass med fokus på arkivutvikling hvor alle aktørene kan delta, inkludert leverandører og universitet og høyskoler hvor forholdene legges til rette både for innovasjon og kvalitetsheving.
- Etablere samhandlingsområder hvor tverrfaglig kunnskap kan formidles, gjerne gjennom workshop eller erfaringsdeling eller lignende, hvor universitets- og høyskolesektoren, leverandørindustrien, samt kravstillerne for statlig og kommunal sektor deltar.

SAMDOK delprosjekt: EFORV	Prioritert oppgave: 2	SAK (ePhorte):	Dato: 05.07.2016	Side: 4 av 17
Forfatter: TEJ, TS	Tittel: Rapport 2016 – EFORV 2_Kompetansemiljø elektroniske arkiv			

Innhold

Denne rapporten	2
Sammendrag.....	3
Metoden	6
Selvevaluering.....	6
Studiets begrensninger.....	7
Utsendelse av spørreskjema.....	7
Statlige organisasjoner	7
Kommunal sektor	7
Leverandører	7
Organisasjoner.....	7
Andre virksomheter.....	7
Arkivverket.....	8
Universitets og høyskole sektor	8
Resultater	8
Statlige sektor	8
Departementer	8
Andre statlige virksomheter	8
Arkivdanning.....	9
Dokumentfangst	9
Uttrekk.....	9
Langtidslagring.....	9
Tilgjengeliggjøring.....	10
Digitalisering	10
Kommunale arkivinstitusjoner	10
Arkivdanning.....	11
Dokumentfangst	11
Uttrekk.....	11
Langtidslagring.....	11
Tilgjengeliggjøring.....	11
Digitalisering	11
Leverandører	12
Arkivdanning.....	12
Dokumentfangst	12
Uttrekk.....	13

SAMDOK delprosjekt: EFORV	Prioritert oppgave: 2	SAK (ePhorte):	Dato: 05.07.2016	Side: 5 av 17
Forfatter: TEJ, TS	Tittel: Rapport 2016 – EFORV 2_Kompetansemiljø elektroniske arkiv			

Langtidslagring.....	13
Tilgjengeliggjøring.....	13
Digitalisering	13
Universitet- og høgskole sektor	13
Andre virksomheter.....	14
Strategi for kompetansemiljøer	14
Eksisterende samhandlingskanaler	14
Samlet kompetansemiljø	15
Anbefalte strategier.....	16

SAMDOK delprosjekt: EFORV	Prioritert oppgave: 2	SAK (ePhorte):	Dato: 05.07.2016	Side: 6 av 17
Forfatter: TEJ, TS	Tittel: Rapport 2016 – EFORV 2_Kompetansemiljø elektroniske arkiv			

Metoden

Kartleggingen vi ønsker å gjennomføre blir ofte utført enten som en kvalitativt eller kvantitativt undersøkelse. En kvalitativ undersøkelse vil ofte basere seg på intervjuer av relevante kontaktpersoner, mens en kvantitativ undersøkelse vil være basert på spørreskjemaer. Den metoden man bruker vil være avhengig om man ønsker dybde eller bredde i temaet man undersøker. En kvalitativ undersøkelse vil gi en dybdeforståelse av temaet, mens en kvantitativ undersøkelse kan gi en breddeforståelse.

Oppdraget er å kartlegge aktuelle arkivfaglige kompetansemiljøer i Norge, og vi ser at det ikke er behov for å utforske temaet i bredden. Vi valgte bort en kvantitativ tilnærming til oppdraget. Dybdeforståelsen er heller ikke veldig relevant, vi ønsker bare å finne ut hvilke miljøer som er aktuelle kompetansemiljøer innenfor arkivfeltet, vi trenger ikke å vite så mye om miljøene. På mange måter er vi ut etter et overblikksbilde av relevante miljøer og da er en kvalitativ tilnærming mest riktig.

For å holde det enkelt og for å unngå unødvendig ressursbruk, både blant relevante kontaktpersoner men også av prosjektgruppen, valgte vi å utvikle et veldig enkelt spørreskjema som de ulike institusjonene skulle foreta en selvevaluering av tilknyttet kompetanse til det elektroniske arkivfaglige kompetansemiljøet. Spørreskjemaet er en enkel tabell som vises i Tabell 1.

	Kompetanse med elektroniske arkiver				
	Ingen				Svært god
Arkivdanning					
Dokumentfangst					
Uttrekk					
Langtidslagring					
Tilgjengeliggjøring					
Digitalisering					

Tabell 1. Spørreskjemaet som ble utviklet for selvevaluering av potensielle kompetansemiljøer

Selvevaluering

På bakgrunn av at metoden er basert på en selvvurdering av kompetansen innenfor de ulike områdene, vil vurderingene ikke ha samme referansepunkt, men den totale sammenstillingen av de ulike miljøene vil indikere hvor det er mulig å finne ressurser med kompetanse innenfor de ulike områdene.

SAMDOK delprosjekt: EFORV	Prioritert oppgave: 2	SAK (ePhorte):	Dato: 05.07.2016	Side: 7 av 17
Forfatter: TEJ, TS	Tittel: Rapport 2016 – EFORV 2_Kompetansemiljø elektroniske arkiv			

Studiets begrensninger

Selv om vi i denne studien benytter matematiske beregninger på resultatene vi har fått, vil dette kun være en indikasjon på situasjonen siden verdiene i utgangspunktet kan ha ulike referansepunkt. Variansene vil også måtte behandles på samme måte, og noen av utslagene her vil nok også skyldes forskjellige referansepunkt når egen verdi skal fastsettes.

Utsendelse av spørreskjema

Kartleggingen av de ulike kompetansemiljøene er gjort ved at det har blitt utarbeidet en liste over mulige kompetansemiljøer innenfor arkivfeltet. Spørreskjemaet ble sendt ut til de ulike miljøene vi anså som mulige arkivfaglige kompetansemiljøer. Hver institusjon vurderte graden av kompetansen og fylte ut spørreskjemaet.

Statlige organisasjoner

Når det gjelder undersøkelsens dekning på statlig side er det etterspurt egevalueringer fra departementer, direktorater og andre underliggende etater i tillegg til Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon (DSS) som er en tjenesteleverandør inn mot departementene.

Kommunal sektor

I kommunal sektor har vi etterspurt egevalueringer fra kommunale arkivinstitusjoner, slik som interkommunale arkivselskaper, fylkesarkiv eller byarkiv. Undersøkelsen bygger på tilbakemeldinger fra alle de ulike organisasjonstypene.

Leverandører

De største leverandørene innenfor sak- og arkivløsninger som er på markedet med Noark-baserte løsninger ble identifisert og kontaktet. Dette var totalt 7 leverandører. Vi har mottatt fem tilbakemeldinger med selvevalueringer.

Organisasjoner

Arbeidsgruppen har vurdert hvorvidt det var hensiktsmessig å inkludere organisasjonene slik som Norsk Arkivråd og Landslaget for lokal og privatarkiv (LLP) i undersøkelsen. Det ble i utgangspunktet sendt ut en forespørsel til disse, men arbeidsgruppen har vurdert det slik at selve organisasjonene kun har en liten administrasjon. Kompetansen til organisasjonene er svært påvirket av hvilke tillitsvalgte som er i disse organisasjonene. Disse tillitsvalgte vil også bringe inn sin kompetanse via det stedet som de har sitt daglige virke.

På bakgrunn av dette har arbeidsgruppen valgt å ikke ta med disse organisasjonene.

Andre virksomheter

Det er to virksomheter vi i denne rapporten har behandlet separat. Dette er Arbeiderbevegelsens arkiver (Arbak) og Kommunearkivinstitusjonenes Digitale Ressurscenter.

Dette er to ulike virksomheter, som på hvert sitt område fyller en viktig rolle kompetansemessig.

SAMDOK delprosjekt: EFORV	Prioritert oppgave: 2	SAK (ePhorte):	Dato: 05.07.2016	Side: 8 av 17
Forfatter: TEJ, TS	Tittel: Rapport 2016 – EFORV 2_Kompetansemiljø elektroniske arkiv			

Arkivverket

Det har vært kontakt med Arkivverket i forbindelse med denne evalueringen, men det er ikke gjennomført noen selvevaluering. Arkivverket er fagmyndigheten innfor dette området, og arbeidsgruppen antar derfor at Arkivverket har god kompetanse innfor alle de område vi har forespurt.

Universitets og høyskole sektor

Innenfor universitets- og høyskole-sektoren identifiserte vi følgende mulige arkivfaglige kompetansemiljøer:

- Høgskolen i Lillehammer (HiL)
- Høgskolen i Oslo og Akershus (HiOA) v/ arkivstudiet
- Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU) v/ arkivstudiet
- Universitet i Oslo (UiO) v/ Forvaltningsinformatikk
- Universitet i Tromsø (UiT)

I tillegg til studiestedene nevnt ovenfor undersøkte arbeidsgruppa noen andre høyskoler som vi fikk tips om. Disse viste seg å ikke være relevant i denne sammenheng og er derfor ikke tatt med.

Resultater

Totalt 59 institusjoner og virksomheter ble kontaktet og vi har fått tilbakemelding fra 38 av disse. Ikke alle svarte med egevaluering på spørreskjemaet. Noe valgte å svare med en beskrivelse, og noen hadde både egevalueringen og beskrivelse i tillegg. Arbeidsgruppen vil takke alle respondenter som tok seg tid til å gi oss tilbakemelding.

Resultatene fra egevalueringen av kompetanseområdene behandles sektorvis.

Statlige sektor

I den statlige sektoren har virksomhetene ansvaret for arkivdanning og dokumentfangst inn til arkivsystemet. Mange av virksomhetene vi har fått tilbakemelding fra arbeider også med tilgjengeliggjøring av eldre arkiver i sine nettportaler. Et eksempel på en slik virksomhet er Statistisk sentralbyrå (SSB) som nå også publiserer eldre statistikk på sin nettportal. I forbindelse med tilgjengeliggjøring på nett, driver flere virksomheter også med å digitalisere eldre materiale.

I statlig sektor er det Arkivverket som har ansvaret for langtidsbevaring, men det er virksomhetens ansvar å produsere uttrekket som skal avleveres til Arkivverket.

Departementer

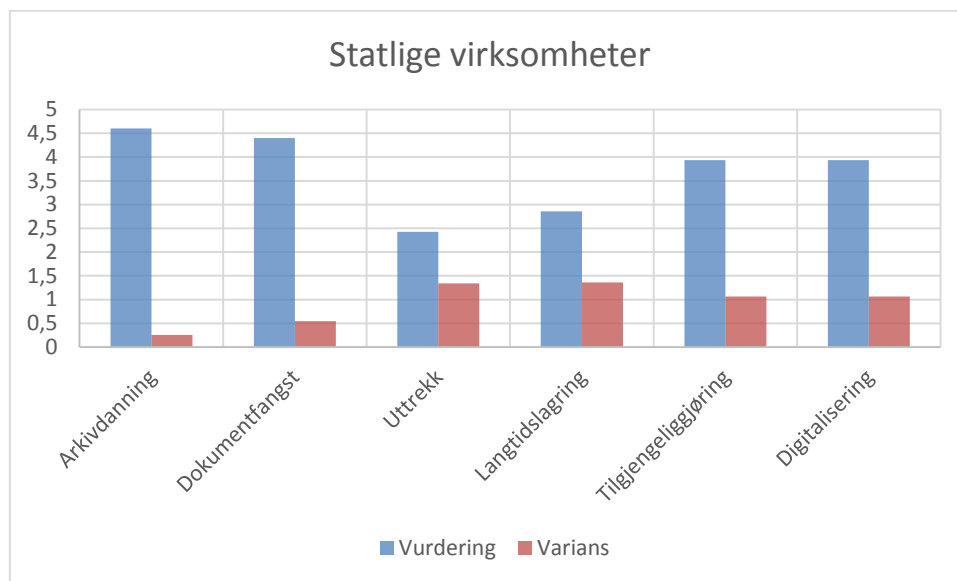
Når det gjelder departementene har to departementer levert selvevaluering. Arbeidsgruppen mener at disse vurderingen i hovedsak er dekkende for alle departementene.

Andre statlige virksomheter

De andre virksomhetene som har besvart vår undersøkelse er både direktorater, tilsyn og andre underliggende etater.

SAMDOK delprosjekt: EFORV	Prioritert oppgave: 2	SAK (ePhorte):	Dato: 05.07.2016	Side: 9 av 17
Forfatter: TEJ, TS	Tittel: Rapport 2016 – EFORV 2_Kompetansemiljø elektroniske arkiv			

Figur 1: Vurderinger statlig sektor

I «Figur 1: Vurderinger statlig sektor» viser de blå søylene gjennomsnittsverdier for egenvurdert kompetanse på alle de etterspurte områdene. Verdien fem er den maksimale verdien – noe som betyr at en har betydelig kompetanse. Figuren viser også variansen, som sier noe om hvor stor spredningen av verdiene er fra de ulike virksomhetene.

Arkivdanning

For arkivdanning har de fleste vurdert egen kompetanse knyttet til arkivdanning som betydelig god med en gjennomsnittsverdi på 4,6. Det er en relativt lav varians på denne kompetansen med verdien 0,26, noe som betyr at de alle fleste vurderer selv å ha veldig god kompetanse knyttet til arkivdanning og det er lite spredning på svarene.

Dokumentfangst

Dokumentfangst, som er knyttet til hvordan sikre at alle dokumentene som skal inn til arkivet, kommer til arkivet, vurderer institusjonene dette kompetanseområdet til 4,4, som er veldig bra. Spredningen på svarene er dog noe større enn på arkivdanning slik at variansen på denne kompetansen er 0,54.

Uttrekk

Når det gjelder kompetansen knyttet til uttrekk er det noen få virksomheter som har en god kompetanse på dette, mens de fleste vurderer det slik at de har lav kompetanse på dette området. Den gjennomsnittlige verdien blir 2,43, som er lavt. Variansen her er stor på 1,34 noe som betyr kompetansen er sterkt varierende mellom de ulike virksomhetene. Vi ser at de fleste vurderer det slik at de mangler denne kompetansen. De fleste virksomhetene i statlig sektor som er forespurt, kjøper inn denne kompetansen når det er aktuelt.

Langtidslagring

For langtidslagring vurderer virksomhetene sin egen kompetanse til en gjennomsnittlig verdi på 2,86. Også her ser vi at enkelte virksomheter som har arbeidet innenfor dette området, har veldig god kompetanse, mens andre ikke har bygd opp kompetanse på dette området. Vi ser av resultatene at det er stort samsvar mellom uttrekk og langtidslagring. Spredningen på svarene er størst for denne kompetansen med en varians på 1,36. For statsforvaltningen er det Arkivverket som overtar ansvaret for langtidslagring av materialet. Resultatet er derfor ikke overraskende.

SAMDOK delprosjekt: EFORV	Prioritert oppgave: 2	SAK (ePhorte):	Dato: 05.07.2016	Side: 10 av 17
Forfatter: TEJ, TS	Tittel: Rapport 2016 – EFORV 2_Kompetansemiljø elektroniske arkiv			

Tilgjengeliggjøring

Når det gjelder formidling og tilgjengeliggjøring av de elektroniske arkivene har virksomhetene vurdert det slik at de aller fleste her har god eller meget god kompetanse på dette området, mens noen få har vurdert det slik at de har liten kompetanse på dette området.

Den gjennomsnittlige verdien på egenvurderingen er 3,93 og variansen er 1,07. Mye av kompetansen knyttet til tilgjengeliggjøring er knyttet opp til publisering av informasjon på virksomhetens nettportal.

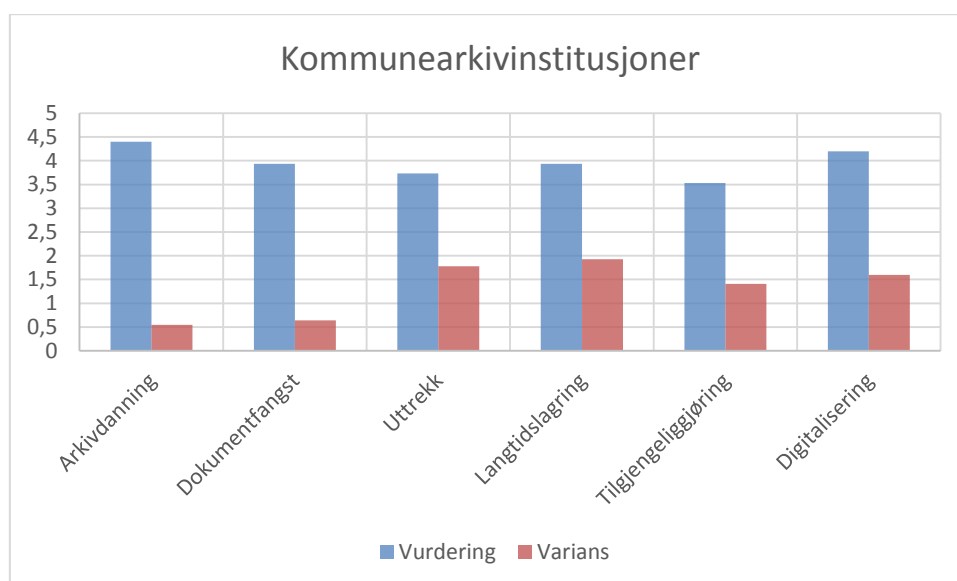
Digitalisering

Det er stadig flere som av effektivitetshensyn digitaliserer eksisterende papirdokumenter for å ta dette inn i et elektronisk saksbehandlingssystem. Vurderingene her er relativt god kompetanse på de virksomhetene som driver med dette, men det er noen som vurderer det slik at de ikke driver med dette og gir seg selv veldig lav kompetanse. Dette reflekteres i et høy gjennomsnittsverdi på 3,93, mens variansen er på hele 1,07.

Kommunale arkivinstusjoner

De kommunale arkivinstusjonene (KAI) har et overgripende ansvar for alle faser av de kommunale arkivene. Det er alt fra arkivdanning og dokumentfangst når de elektroniske arkivene er i bruk til senere når uttrekk og langtidsbevaring vil være viktige områder. Innsyn og tilgjengeliggjøring vil også være et ansvar som instusjonene må ha kompetanse og løsninger for. Innenfor de kommunale arkivinstusjonene er det stor forskjell i kompetansen, selv om den relativt sett er nokså bra.

Det er totalt 15 instusjoner som har svart med tilbakemelding i forhold selvevalueringen. I tillegg har vi fått et svar som er beskrivende, slik at det er totalt 16 instusjoner som har svart av totalt 21 forespurte.

Figur 2: Vurderinger kommunearkivinstusjoner

I «Figur 2: Vurderinger kommunearkivinstusjoner» over viser de blå søylene gjennomsnittsverdier for egenvurdert kompetanse på alle de etterspurte områdene. Det er fem som er den maksimale verdien – som betyr at en har betydelig kompetanse. Figuren viser også variansen, som sier noe om hvor stor spredningen av verdiene er fra de ulike instusjonene.

SAMDOK delprosjekt: EFORV	Prioritert oppgave: 2	SAK (ePhorte):	Dato: 05.07.2016	Side: 11 av 17
Forfatter: TEJ, TS	Tittel: Rapport 2016 – EFORV 2_Kompetansemiljø elektroniske arkiv			

Arkivdanning

Som det framgår av figuren har de fleste vurdert egen kompetanse knyttet til arkivdanning som betydelig god med en gjennomsnittsverdi på 4,4. Det er en relativt lav varians på denne kompetansen med verdien 0,54, noe som betyr at de alle fleste vurderer selv å ha veldig god kompetanse knyttet til arkivdanning.

Dokumentfangst

Når det gjelder dokumentfangst vurderer institusjonene kompetansen til 3,93, som er nokså bra. Spredningen på svarene er dog noe større slik at variansen på denne kompetansen er 0,64.

Uttrekk

Når det gjelder kompetansen knyttet til uttrekk er det noen institusjoner som har en betydelig kompetanse på dette, men snittverdien blir likevel 3,73. Variansen her er betydelige 1,78 noe som betyr at denne kompetansen varierer sterkt mellom de ulike institusjonene. Vi ser at institusjonene enten har meget god kompetanse, eller så mangler de denne kompetansen. Det er viktig at det arbeides videre med kompetanseoppbygging på dette området.

Langtidslagring

For langtidslagring vurderer institusjonene sin egen kompetanse til en gjennomsnittlig verdi på 3,93. Også her ser vi at enkelte institusjoner som har arbeidet innenfor dette området, har veldig god kompetanse, mens andre ikke har bygd opp kompetanse på dette området. Vi ser av resultatene at det er stort samsvar mellom uttrekk og langtidslagring. Spredningen på svarene mellom institusjonene er størst for denne kompetansen med en varians på 1,92.

Tilgjengeliggjøring

Formidling og tilgjengeliggjøring er de kommunale arkivinstitusjonene godt vant med når det gjelder papirarkiver. Når det gjelder de elektroniske arkivene er det også her noen få institusjoner som skiller seg ut, mens flere av institusjonene vurderer at de har noe kompetanse, men ikke på topp score. Noen vurderer at dette er noe de ikke driver med, og det sammenfaller også med at institusjonene ikke håndterer elektroniske arkiver ved undersøkelsens tidspunkt. Den gjennomsnittlige verdien på egenvurderingen her er 3,53 og variansen er 1,41. Innenfor det kommunale arkivmiljøet etterlyses det mer fokus på dette området, i tillegg til at det ønskes enkle verktøy slik at innsyn og tilgjengeliggjøring gjøres enkelt.

Digitalisering

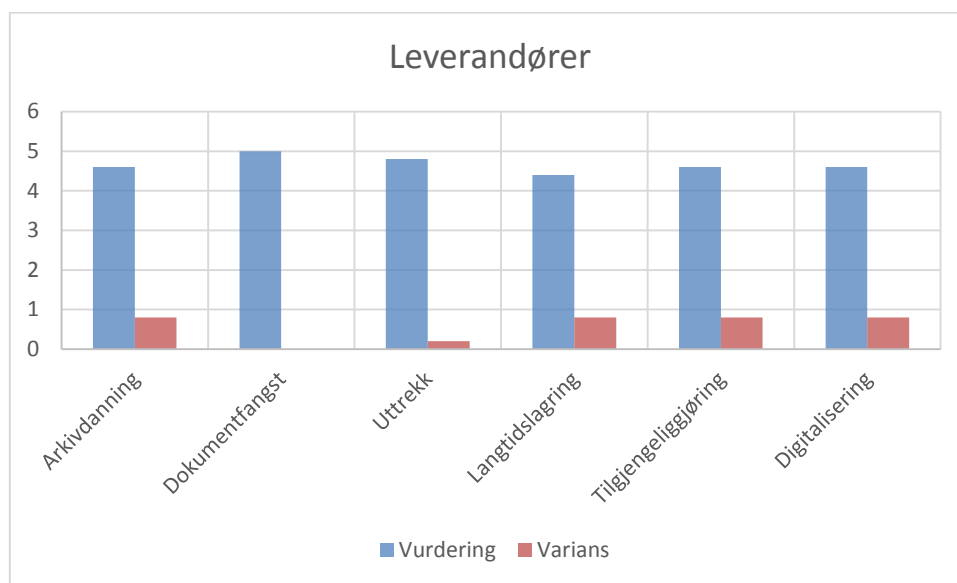
Det er stadig flere som av effektivitetshensyn digitaliserer eksisterende papirdokumenter for å ta dette inn i et elektronisk saksbehandlingssystem. Innenfor kommunal sektor er det spesielt innenfor teknisk etat og byggesaksarkiver dette har vært svært populært. Flere av de kommunale arkivinstitusjonene har i denne forbindelse etablert systemer for å kunne gjennomføre denne type digitalisering på god og effektiv måte. Også her varierer det mye om institusjonen driver med dette eller ikke, slik at det enten er topp score eller svært lav score. Gjennomsnittsverdien av egenvurderingen er 4,2 som totalt sett er ganske bra. Variansen viser spredningen i svarene, og den er 1,6 som følge av at man enten vurderer seg til å ha meget god kompetanse, eller at man har svært lav kompetanse. Det er få som ligger midt på skalaen.

SAMDOK delprosjekt: EFORV	Prioritert oppgave: 2	SAK (ePhorte):	Dato: 05.07.2016	Side: 12 av 17
Forfatter: TEJ, TS	Tittel: Rapport 2016 – EFORV 2_Kompetansemiljø elektroniske arkiv			

Leverandører

Når det gjelder leverandører ble det etterspurt egenvurderinger fra syv leverandører, og vi mottok tilbakemelding fra fem av leverandørene. På tilsvarende måte som for statlig og kommunal sektor, har vi også har valgt å publisere gjennomsnittsverdier og varians, selv om det er et lite materiale.

Figur 3: Egenvurderinger leverandører

I «Figur 3: Egenvurderinger leverandører» over viser de blå søylene gjennomsnittsverdier for egenvurdert kompetanse på alle de etterspurte områdene. Det er fem som er den maksimale verdien – som betyr at man har betydelig kompetanse. Figuren viser også variansen, som sier noe om hvor stor spredningen av verdiene er fra de ulike institusjonene.

Hovedtendensen er at de leverandører som har gitt tilbakemelding på egenvurderingen, vurderer at de generelt sett har svært høy kompetanse på alle de etterspurte områdene. Dette er imidlertid i tråd med det arbeidsgruppen hadde forventet.

Arkivdanning

Som det framgår av figuren har de fleste leverandører vurdert egen kompetanse knyttet til arkivdanning som svært god med en gjennomsnittsverdi på 4,6. Det er kun en leverandør som ikke har høyeste vurdering på denne kompetansen. Det er en relativt lav varians på denne kompetansen med verdien 0,80, som framkommer på grunn av ett avvik fra høyeste score.

Dette er et resultat som er i tråd med arbeidsgruppens oppfatning ved at leverandørene i svært stor grad er med på å bistå kundene med å etablere en arkivdanning som er i henhold til både gjeldene regler og kundenes behov.

Dokumentfangst

Når det gjelder dokumentfangst vurderer leverandørene kompetansen til 5, som er svært bra. Alle leverandørene vurderer seg selv til å ha svært god kompetanse på dokumentfangst. Alle leverandører har gitt seg selv høyeste score. Dette medfører at variansen for denne kompetanseområdet er 0.

SAMDOK delprosjekt: EFORV	Prioritert oppgave: 2	SAK (ePhorte):	Dato: 05.07.2016	Side: 13 av 17
Forfatter: TEJ, TS	Tittel: Rapport 2016 – EFORV 2_Kompetansemiljø elektroniske arkiv			

Uttrekk

Når det gjelder kompetansen knyttet til uttrekk har de fleste leverandører svært god kompetanse med en gjennomsnittlig verdi på 4,8 som er svært bra. Med en varians på bare 0,2 betyr dette at alle leverandørene har en meget god kompetanse på dette området. Leverandørene utfører ofte denne type oppgaver på oppdrag fra sine kunder.

Langtidslagring

For langtidslagring vurderer leverandørene sin egen kompetanse til en gjennomsnittlig verdi på 4,4. Dette er et veldig bra resultat. Variansen på 0,8 er dog noe høyere enn for de andre kompetanseområdene. Fra arbeidsgruppens ståsted er det litt overraskende at dette kompetanseområdet kommer så høyt.

Tilgjengeliggjøring

De aller fleste av leverandørene har løsninger for tilgjengeliggjøring av offentlig postjournal, fra sak/arkiv systemet, slik at det er en betydelig erfaring som leverandørene har på dette området. Egenvurderingen som leverandørene har gjort viser en gjennomsnittsverdi på 4,6 som er meget bra. Det er midlertid en av leverandørene som ikke har topp score, noe som medfører at variansen blir 0,8.

Digitalisering

Det har vært stor fokus på digitalisering av analogt materiale for enklere å få tilgang til dette innenfor saksbehandling i kommunal og statlig sektor. De fleste av leverandørene leverer løsninger for dette, enten i forbindelse med masse digitalisering, eller ved digitalisering av innkomne analoge dokumenter som benyttes videre i saksbehandlingen. Leverandørene vurderer seg også her til å betydelig kompetanse med en gjennomsnittlig verdi på 4,6 med et avvik på 0,8 som betyr at de fleste har vurdert kompetansen til å være på topp score, og en leverandør noe lavere.

Universitet- og høyskole sektor

Flere av miljøene vi kontaktet valgte å svare med en beskrivelse heller enn å bruke tabellen. Dette var nok fordi de fleste ikke anså seg selv som et arkivfaglig kompetansemiljø. Flere hadde kompetanse som var beslektet til det arkivfaglige, noen har tidligere hatt en profil som er arkivfaglig, men dette er avvirket. Andre har en eller to ansatte som har en arkivfaglig interesse. Selv om flere av disse miljøene har en profil som inneholder noe arkivfaglige kompetanse velger de ikke å identifisere seg som et arkivfaglige kompetansemiljø. Det tolkes at de ønsker å dyrke en profil eller være tydelig på bredden i det de tilbyr.

Det er kun Høyskolen i Oslo og Akershus (HiOA) og Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU) som peker seg ut som arkivfaglige kompetansemiljøer. Her ser vi også at det er litt forskjeller mellom det institusjonene tilbyr. NTNU er i ferd med å bygge opp et 3 års bachelorprogram i studiet «Arkiv- og samlingsforvaltning». Arbeidsgruppen vurderer at dette studiet har en innretning mot samlingsforvaltning- og beskrivelses perspektiv, selv om studiet også retter seg mot digitalt materiale, også i depot.

HiOA har holdt på noen år og har god kompetanse på de fleste områdene utenom dokumentfangst og digitalisering. Men vi vet at de satser på å bygge opp kompetanse også her.

SAMDOK delprosjekt: EFORV	Prioritert oppgave: 2	SAK (ePhorte):	Dato: 05.07.2016	Side: 14 av 17
Forfatter: TEJ, TS	Tittel: Rapport 2016 – EFORV 2_Kompetansemiljø elektroniske arkiv			

Andre virksomheter

Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek ¹(Arbak) er et privatarkiv hvor den viktigste oppgave er å bevare arbeiderbevegelsens mangfoldige kulturarv og formidle den videre til nye generasjoner. Bevaring av elektroniske privatarkiver er en utfordring og her bygges det nå opp kompetanse i virksomheten. Digitalisering og tilgjengeliggjøring av eldre materiale har virksomheten lang erfaring med. Erfaringene virksomheten har innenfor privatarkiver er viktig kompetanse som kan nyttiggjøres på mange beslektede områder.

Kommunearkivinstitusjonenes Digitale Ressurscenter ²(KDRS) er opprettet av kommunale arkivinstitusjoner og har som hovedformål å yte digitale tjenester til sine medlemmer. Digitalt depot er en av hovedtjenestene, men kompetanseoppbygging i IT-arkivar miljøet basert på erfaringsutveksling for medlemmene er også svært viktig. KDRS har etablert arbeidsprosesser for digitalt depot. På sikt ønsker KDRS å kunne tilby flere tilstøtende tjenester for sine medlemmer. KDRS skal støtte sine medlemmer med kompetansen og systemer for langtidslagring, slik at dette blir ivaretatt på en god måte.

Begge disse virksomhetene skiller seg ut fra de andre gruppene vi har omtalt, slik at disse ikke inkluderes i noen av de andre tabellene.

Strategi for kompetansemiljøer

Eksisterende samhandlingskanaler

Det er ønskelig at de arkivfaglige kompetansemiljøene identifiseres slik at det blir mulig å finne ut hvordan disse miljøene kan samhandle, utveksle kunnskap og erfaringer. Vi kan stille spørsmålet om vi har en samhandlingsarena for arkivfeltet. I dag finnes det flere kanaler for samhandling og formidling av kunnskap innenfor arkivfeltet. Et lavterskeltilbud er facebook-gruppen "Arkivfaglig forum"³. Denne gruppen har stor aktivitet og over 2500 medlemmer der medlemmene har et variert interesse for arkivfaget. Her finner vi arkivarer, arkivledere, leverandører, konsulenter, arkivlærere og til og med Riksarkivaren. Gruppen diskuterer et veldig bredt spekter av temaer og er en veldig synlig kanal for samhandling innenfor arkivfeltet.

En annen viktig samhandlingskanal er Norsk Arkivråd som arbeider både regionalt og nasjonalt, og tilbyr også regionale møteplasser (frokostmøter) i tillegg til de nasjonale konferansene. Samhandling gjennom konferanser, slik som arkivkonferanser, arkivmøtet, SAMDOK-konferansen, KAI-konferansen i tillegg til mindre arrangementer slik som KDRS samlingene er viktige møteplasser. De ulike konferansene har ulike innretninger i temavalg, og det vil derfor også være naturlig at det er ulike deler av forvaltningen som deltar. SAMDOK-initiativet er viktig for å sikre at de strategiske utfordringene blir drøftet og gode løsninger funnet for arkivproblematikken.

Noen av disse kanalene har det til felles at de representerer et samlet arkivmiljø, på tvers av forvaltningsnivåer. De er ofte også et samlingssted hvor andre ressurser utenfor kjernen av det faglige arbeidet kan delta f.eks. leverandører. Disse kanalene representerer bredden fra en grasrots-type samhandlingskanal til en toppstyrt nasjonalstrategisk samhandlingskanal. Mellom disse punktene ser vi også en organisert samhandlingskanal i form av arkivorganisasjonene Norsk Arkivråd og Landslaget for lokal- og privatarkiv samt diverse konferanser som arrangeres årlig. Departementene har en egen gruppe hvor arkivledere fra de forskjellige departementene møtes

¹ Se <http://www.arbark.no/> for mer informasjon.

² Se <http://www.kdrs.no/> for mer informasjon.

³ <https://www.facebook.com/groups/135193149866899/>

SAMDOK delprosjekt: EFORV	Prioritert oppgave: 2	SAK (ePhorte):	Dato: 05.07.2016	Side: 15 av 17
Forfatter: TEJ, TS	Tittel: Rapport 2016 – EFORV 2_Kompetansemiljø elektroniske arkiv			

jevnlige for å diskutere relevante forhold. KAI-institusjonene har ofte arkivledersamlinger for å diskutere ulike problemstillinger. Det er trolig flere regionale uformelle arkivfaglige grupper som møter for å diskutere arkivfaglige spørsmål.

Samlet kompetansemiljø

Vi mener at det i dag er en fungerende samhandlingsarena som treffer arkivfeltet ganske bredt og som er ganske aktivt. Vi kan stille oss spørsmål om det er optimalt eller om det er noe vi kan gjøre for å øke aktiviteten.

Det vil alltid være vanskelig å si noe om samhandlingsarenaene er optimale eller ikke. Det samme gjelder tiltak for å øke aktiviteten. Vi trenger mer kunnskap fra arkivfeltet om hva de synes om aktivitetsnivåer og om de ønsker mer aktivitet. Dette er et spørsmål som arbeidsgruppen ikke er i stand til å besvare ut fra våre undersøkelser. Vi anbefaler at dette kan besvares med en egen undersøkelse, gjerne gjennomført som en oppgave i en av undervisningsinstitusjonene.

Vi ser noen forbedringspotensialer for å samle kompetansemiljøene. Den første er på tvers av forvaltningsnivåene og den andre er på tvers av livsløpet til arkivmaterialet.

Vi tror at det er lite samhandling på tvers av forvaltningsnivåene, spesielt mellom stat og kommune/fylke. Innad i nivåene er det en del aktivitet og det reiser et spørsmål om arkivarbeidet mellom disse nivåene er såpass forskjellige at det ikke er et naturlig behov for å utveksle kunnskap. Noen opplagte forskjeller mellom nivåene er heterogeniteten til fagområdene i forvaltningsnivåene, der kommunalforvaltning bruker informasjonssystemer som er mye nærmere innbyggeren enn det statlig forvaltning gjør. En annen forskjell kan være nærheten til beslutningstakere da det kan tenkes seg at det er kortere vei fra en arkivleder i en kommune til politikerne enn det er for en arkivleder i statsforvaltningen.

Selv om det er en del forskjeller så vil det være veldig mye felles man bør kunne se nærmere på om det er ønskelig, og mulig, å lage en samhandlingskanal som muliggjør mer kontakt mellom disse nivåene.

Bortsett fra leverandørenes brukerseminarer for sine kunder, ser vi ikke noen arena hvor arkivmiljøet og leverandørene har et sted for utveksling av erfaringer og å se på felles utfordringer. SAMDOK har invitert leverandørene inn i konkrete prosjekter. Leverandørene har gitt positive tilbakemeldinger i forbindelse med KDRS samlingene hvor enkelte leverandører inviteres til dialog med IT-arkivarene innenfor kommunal sektor. Arbeidsgruppen tror at innovasjon og nyskaping best vil foregå på møteplasser hvor alle er invitert til å delta.

Samarbeidet som har vokst fram de senere årene mellom Arkivverket og de kommunale arkivinstitusjonene, og som er blitt formalisert gjennom opprettelsen av SAMDOK⁴ programmet, ser arbeidsgruppen viktigheten av at fortsetter.

Vi ser også at enkelte virksomheter har god erfaring med f.eks. tilgjengeliggjøring, både av eldre data og ved digitalisering av analoge dokumenter. Det er først ved tilgjengeliggjøring og bruk av materialet at virksomhetene ser verdien av de digitale arkivene.

⁴ Se <http://www.arkivverket.no/arkivverket/Arkivutvikling/SAMDOK>

SAMDOK delprosjekt: EFORV	Prioritert oppgave: 2	SAK (ePhorte):	Dato: 05.07.2016	Side: 16 av 17
Forfatter: TEJ, TS	Tittel: Rapport 2016 – EFORV 2_Kompetansemiljø elektroniske arkiv			

Anbefalte strategier

Arbeidsgruppen vil anbefale at noen av følgende strategier/tiltak blir utredet og eventuelt iverksatt.

1. Eksisterende og fungerende samhandlingskanaler styrkes
Arkivfaglig forum på facebook er et godt eksempel på en samhandlingskanal som fungerer bra. Alle med interesse kan delta i diskusjonene her. Institusjoner som Arkivverket osv. kunne kanskje bli flinkere til å formidle informasjon i denne kanalen. Det er noe som koster lite, men som vil styrke profilen til kanalen.
2. Se på behov for nye eller andre samhandlingsarenaer
Gjennom de ulike konferansene er et bredt spekter av arkivfeltet dekket. Allikevel oppleves det ofte at arkivlandskapet mangler en overordnet strategi i forhold til kunnskapsformidling.
 - 2.1 Kartlegge konferansedeltagelse for å se om det er skiller mellom forvaltningsnivåene. Arbeidsgruppen har en subjektiv oppfatning av at de ulike konferansene dekker ulike forvaltningsnivåer.
 - 2.2 For å øke fagmiljøene rundt i landet, anbefaler arbeidsgruppen at det sammen med arkivorganisasjonene vurderes om det bør etableres regionale samlinger, noe tilsvarende som gjennomføres på noen steder allerede, f.eks Norsk Arkivråds frokostseminarer i Oslo.
 - 2.3 Strategisk styring av informasjonsformidling knyttet til arkiv. Det virker som om statlige og kommunale arkivmiljøer selv velger hva som skal formidles. En mer samordnet informasjonsformidling knyttet til arkivmiljøet som aktualiserer alle forvaltningsnivåer vil kunne skape interesse og engasjement i miljøet. Arbeidsgruppen anbefaler at de sentrale aktørene, slik som Arkivverket, KAI-ledelsen og lignende, årlig velger noen temaer som man ønsker å fronte det nærmeste året. Ut fra dette velges en helhetlig strategi til formidling som inkluderer SAMDOK-konferanse, KAI-konferansen og Norsk Arkivråd sine konferanser. Forutsetningen til arbeidsgruppen er at dette må gjøres på bakgrunn av diskusjoner i arkivmiljøet og ikke med tvang.
3. Styrke samhandling på tvers av forvaltningsnivåene
Det anbefales å kartlegge behovet for samhandling på tvers av forvaltningsnivåene for å se om det er et reelt behov for å styrke samhandlingen her. Hvis forskjellen mellom det arkivfaglige i statsforvaltning og kommunal forvaltning er for stort er slike forsøk dømt til å mislykkes. Det samme vil gjelde hvis problemstillingene er svært annerledes. Felles synergier må identifiseres. Vi ser at en enkel måte å prøve å styrke samhandling mellom nivåene vil være å velge noen temaer som begge nivåer er opptatt av. Det kan lages et lavterskeltilbud som danner grunnlag for uformell utveksling av informasjon. Dette kan være i form av workshop eller halvdagsmøter som enten gjennomføres som selvstendige arrangementer, eller i samband med andre arrangementer.
4. Etablering av en møteplass hvor fokuset er knyttet til arkivutvikling hvor alle de ulike aktørene med arkivkompetansene kan være med som likeverdige deltakere. Dette inkluderer både statlig og kommunal sektor i tillegg til leverandørindustrien og universitet- og høgskolesektoren. Norge er et lite land med en egen arkivstandard (NOARK) noe som medfører at utvikling innenfor disse systemene i liten grad utnytter ny teknologi eller metoder da markedet er begrenset. Arbeidsgruppen tror at et felleskap innen statlig og kommunal sektor vil gi både innovasjon og bedre løsninger som gjør at informasjonen i arkivene får en bedre kvalitet.

SAMDOK delprosjekt: EFORV	Prioritert oppgave: 2	SAK (ePhorte):	Dato: 05.07.2016	Side: 17 av 17
Forfatter: TEJ, TS	Tittel: Rapport 2016 – EFORV 2_Kompetansemiljø elektroniske arkiv			

5. Utnytte kompetansen

Undersøkelsene viser at de ulike sektorene sitter med mye kompetanse. Arbeidsgruppen anbefaler at det også etableres samhandlingsområder hvor tverrfaglig kunnskap kan formidles, gjerne gjennom workshop eller erfaringsdeling eller lignende, hvor universitets- og høyskolesektoren, leverandørindustrien, samt kravstillerne for statlig og kommunal sektor deltar. Hele verdikjeden til arkivlivsløpet må diskuteres og forstås. Det er ved arkivdanningen kvaliteten for arkivbevaringen settes.

Oppfølging av strategiene bør ikke utløse et stort finansieringsbehov, under forutsetning av at alle som deltar dekker egne kostnader. Så langt som mulig bør aktiviteter skje innenfor rammen av eksisterende arbeid og organisasjoner. Arbeidsgruppen vurderer at mange av anbefalingene kan gjennomføres innenfor rammen av SAMDOK hvor andre aktører trekkes inn. Også Universitet- og høyskolemiljøet kan nyttiggjøres ved å gi forslag til studentoppgaver, for eksempel ulike undersøkelser.